

Аналіз результатів виступів збірної команди України з жіночої боротьбиШандригось В.І.,¹ Латишев М.В.,² Первачук Р.В.,³ Яременко В.В.⁴Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка¹Київський університет імені Бориса Грінченка²Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського³Комунальний позашкільний навчальний заклад Київської обласної ради «Київська обласна комплексна дитячо-юнацька спортивна школа»⁴

Анотація. Мета: проаналізувати результати виступів спортсменок збірної команди України з жіночої боротьби на міжнародних змаганнях з 1992 року по 2020 рік і скласти прогноз на майбутні Ігри XXXII Олімпіади в Токіо (Японія). **Матеріал і методи.** Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури та джерел інтернету; аналіз офіційних протоколів змагань; методи математичної статистики. Проаналізовано виступи спортсменок збірної команди України з жіночої боротьби на чемпіонатах Європи, чемпіонатах світу та Олімпійських іграх серед дорослих з 1992 року по 2020 рік. Підраховувалася кількість здобутих медалей. Для більш детального аналізу і прогнозування змагання були об'єднані в чотирирічні олімпійські цикли. Вихідні дані результатів виступів взяті з офіційного сайту міжнародної федерації спортивної боротьби «United World Wrestling». Для статистичної обробки даних і графічного представлення результатів використовувалася програма MS Excel. **Результати:** аналіз результатів показує, що за роки незалежності борчині завоювали 104 медалі на чемпіонатах Європи (включаючи II Європейські ігри 2019 р.), з них 27 (25,96 %) золотих. В середньому, спортсменки за аналізований період завойовували 3,85 медалей. Статистика нагород на чемпіонатах світу показує, 35 медалей, з них 10 (28,57 %) золотих. Це в 2,97 разів менше, ніж кількість медалей на чемпіонатах Європи, а золотих медалей в 2,7 разів менше. В середньому на кожному чемпіонаті світу було завойовано 1,35 медалей. Аналізуючи дані по кожному олімпійському циклі, визначили, що кількість завойованих медалей на чемпіонатах Європи збільшується. Розглядаючи чемпіонати світу, спостерігається хвилююча тенденція, максимальна кількість виграних медалей (8 медалей) в 2005-2008 олімпійському циклі і в 2009-2012 олімпійському циклі – 7 медалей. Нинішній олімпійському цикл (2017-2020) і попередній (2013-2016) не найгірший за кількістю завойованих медалей (по 6 медалей). Українські борчині завжди претендували на медалі в Олімпійських іграх. Проте, здобути нагороди вдалося лише в двох всіх олімпійських циклах (2001-2004 і 2005-2008). У команди борчинь залишаються ще шанси поповнити кількість ліцензій на ліцензійних турнірах. Аналізуючи попередні виступи, залишається надія на результативність нашої збірної команди з жіночої боротьби і враховуючи молоду та сильну команду, ймовірність завоювання медалей на даний момент є доволі високою. **Висновки.** Команда України з жіночої боротьби за останні кілька олімпійських циклів децю знизилася кількість представниць на Іграх Олімпіад, що позначається на її результативності. Роблячи прогноз на виступи на Олімпійських Іграх в 2021 році, варто відзначити, що на даний момент в збірної команди України є дві ліцензії, завойовані на чемпіонаті світу 2019 року. У команди борчинь залишаються всі шанси поповнити кількість ліцензій на відповідних ліцензійних турнірах протягом першої половини 2021 року. Стабільність виступу лідерів команди дозволяти позитивно оцінювати здатність збірної команди України принести медалі на майбутніх змаганнях.

Ключові слова: жіноча боротьба, аналіз, змагальна діяльність, медалі, висококваліфіковані спортсменки, прогнозування.

Вступ. Спортсмени України за роки незалежності держави брали участь і успішно виступали у всіх Іграх Олімпіад (тобто шість разів). З 2004 року жіноча вільна боротьба (далі – жіноча боротьба) включена у програму Олімпійських ігор і з тих пір українські борчині незмінно брали участь у головних змаганнях чотириріччя (Палатний, 2019; Тропин, Латышев, Рыбак, & Бугаев, 2020; Шандригось, Яременко, & Первачук, 2018). У 2021 році (перенесені у зв'язку з пандемією коронавірусу) Україна буде представлена на Олімпійських іграх сьомий раз. Даний період свідчить про те, що більшість спортсменок є вихованцями шкіл вже незалежної України. В цілому це досить тривалий період для того, щоб зробити певні висновки про ефективність системи підготовки спортсменів в олімпійському спорті (Єзан, 2017; Латышев, Полянничко, Юшина, Еретик, & Барабаш, 2020; Леннарц, 2013; Julio, and et. al., 2011).

Жіноча боротьба як вид спорту займає лідируючі позиції в країні, а наша збірна завжди займала високі позиції серед команд світу. Вона була представлена на всіх Іграх Олімпіад і завжди поверталася з медалями. Аналіз виступів збірної команди на офіційних міжнародних змаганнях дозволяє виявити тенденції та особливості розвитку жіночої боротьби в Україні і дати прогноз результатів майбутніх змагань. Це є актуальним завданням спорту вищих досягнень.

Аналізу виступів збірних команд з різних видів боротьби присвячено досить велику кількість наукових праць (Латышев, Латышев, & Шандригось, 2014; Латышев, Полянничко, Юшина, Еретик, & Барабаш, 2020; Латышев, Шандригось, & Мозолюк, 2016; Палатний, 2019; Шандригось, Яременко, & Первачук, 2018; Тропин, Латышев, Рыбак, & Бугаев, 2020; Тропин, Латышев, Бойченко, Кожанова, & Мозолюк, 2020; Latyshev, M., Latyshev, S., Korobeynikov, Kvasnytsya, Shandrygos, V., & Dutchak, 2020; Latyshev, M., Latyshev, S., Kvasnytsya, & Knyazev, 2017), також за виступами спортсменів пильно спостерігають різні комітети та федерації,

регулярно проводять моніторинг підсумків і намічають перспективи подальшого розвитку (Латышев, Латышев, & Шандригось, 2014).

Проте, на даний момент не виявлено праць присвячених вивченню динаміки результатів виступів збірної команди України з жіночої боротьби за тривалий період. Аналіз виступів національної збірної команди на офіційних міжнародних змаганнях дозволить виявити тенденції та особливості розвитку жіночої боротьби в Україні і дати прогноз результатів на майбутні змагання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Робота виконана відповідно до теми НДР кафедри теорії і методики олімпійського та професійного спорту Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Науково-методичні основи багаторічної техніко-тактичної підготовки у вільній боротьбі».

Мета дослідження – проаналізувати результати виступів спортсменок збірної команди України з жіночої боротьби на міжнародних змаганнях з 1992 року по 2020 рік і скласти прогноз на майбутні Ігри XXXII Олімпіади в Токіо (Японія).

Матеріали та методи дослідження. У дослідженні були використані наступні загальноприйняті методи: аналіз науково-методичної літератури та джерел інтернету; аналіз офіційних протоколів змагань; методи математичної статистики.

Проаналізовано виступи спортсменок збірної команди України з жіночої боротьби на чемпіонатах Європи, чемпіонатах світу та Олімпійських іграх серед дорослих з 1992 року по 2020 рік. Підраховувалася кількість здобутих медалей. Для більш детального аналізу і прогнозування змагання були об'єднані в чотирирічні олімпійські цикли. Вихідні дані результатів виступів взяті з офіційного сайту міжнародної федерації спортивної боротьби «United World Wrestling» (<https://unitedworldwrestling.org/database>).

Для статистичної обробки даних і графічного представлення результатів використовувалася програма MS Excel.

Результати дослідження та їх обговорення. На основі аналізу науково-методичної літератури (Іванюженков, & Нелюбин, 2005; Леннарц, 2013; Подливаев, 2004; Тараканов, & Апойко, 2013; Шинкарук, 2013; Vaeyens, Lenoir, Williams, & Philippaerts, 2008; Tropin, & Pashkov, 2015), джерел Інтернет і узагальнення передового досвіду було встановлено, що проблема вивчення змагальної діяльності в сучасному спорті є однією з найактуальніших (Тропин, Латышев, Рыбак, & Бугаев, 2020).

Спортивні змагання в олімпійському спорті є центральним елементом, який, як стверджує В. М. Платонов (2015), «визначає всю систему організації, методики і підготовки спортсменів для результативної змагальної діяльності. Без змагань неможливе існування самого спорту». Ігри Олімпіад, що проводяться один раз на чотири роки, є найбільш значущими і престижними змаганнями світу. Вся чотирирічна підготовка спортсменів вищого класу спрямована на отримання права участі в цих змаганнях (отримання ліцензії) і завоювання на них медалі (Абдуллаєв, & Ребар, 2018; Латышев, Поляничко, Юшина, Еретик, & Барабаш, 2020; Латышев, Шандригось, & Мозолюк, 2016; Платонов, 2015; Тропин, & Бойченко, 2017; Latyshev, M., Latyshev, S., Korobeynikov, Kvasnytsya, Shandrygos, & Dutchak, 2020).

Щорічно проводиться досить велика кількість офіційних міжнародних змагань, однак, найбільш важливими є чемпіонати світу, чемпіонати континентів (для України – це чемпіонат Європи) і Кубки світу. Результати виступів на цих змаганнях є основним підсумком річного циклу підготовки, а динаміка результатів характеризує ефективність системи підготовки спортсмена (Латышев, Поляничко, Юшина, Еретик, & Барабаш,

2020; Платонов, 2015; Тропин, Латышев, Бойченко, Кожанова, & Мозолюк, 2020; Шинкарук, 2013; Vaeyens, Lenoir, Williams, & Philippaerts, 2008; Bruce, Farrow, & Raynor, 2013).

Однак, право на участь в змаганнях Кубка світу залежить від виступів збірних команд на останньому чемпіонаті світу. Так, за роки незалежності наша збірна з жіночої боротьби брала участь в Кубках світу 10 разів (з 18-ти), тому порівняльний аналіз результатів цих змагань практично неможливий і далі не розглядається.

При аналізі змагальної діяльності у жіночій боротьбі необхідно враховувати, що в різні роки кількість вагових категорій змінювалася. Це, в свою чергу, впливало на кількість медалей, які вдалося б виграти. Так, до 1996 року було 9 вагових категорій скоротилося. З 1996 до 2001 року кількість категорій скоротилась до 6. З 2001 року до 2013 року включно було 7 вагових категорій, з них 4 олімпійських (на Іграх 2004, 2008, 2012 р.). У 2014 році відбулися зміни правил змагань і було збільшено кількість категорій до 8, з них 6 – представлених на Олімпійських іграх. З 2018 року було додано ще дві «проміжні» вагові категорії для участі у змаганнях під егідою UWW. В цілому на останніх чемпіонатах Європи і світу було представлено 10 вагових категорій. Це слід враховувати при аналізі даних і прогнозуванні результатів.

Слід зазначити, що в 2015 році були проведені перші в історії Європейські ігри, які проходили в столиці Азербайджану (м. Баку). За рівнем значущості та престижності їх можна прирівнювати до чемпіонатів Європи.

Послідовно розглянемо виступ збірної команди з жіночої боротьби в офіційних змаганнях. У таблиці 1 представлена кількість здобутих медалей спортсменками національної збірної команди України з жіночої боротьби на чемпіонатах Європи, чемпіонатах світу та Олімпійських іграх з 1992 року по 2020 рік включно.

Кількість завойованих медалей спортсменками національної збірної команди з жіночої боротьби України на чемпіонатах Європи, чемпіонатах світу та Олімпійських іграх

Рік	Чемпіонати Європи		Чемпіонати світу		Олімпійські ігри		Всього медалей
	К-сть медалей 1-3 місце	К-сть золотих медалей	К-сть медалей 1-3 місце	К-сть золотих медалей	К-сть медалей 1-3 місце	К-сть золотих медалей	
1992	-	-	0	0	-	-	0
1993	7	0	0	0			7
1994	-	-	1	0			1
1995	-	-	1	0			1
1996	2	0	-	-	-	-	2
1997	1	0	0	0			1
1998	1	0	0	0			1
1999	3	1	0	0			3
2000	2	1	2	1	-	-	4
2001	2	1	2	1			4
2002	3	1	1	1			4
2003	2	0	1	1			3
2004	5	3	-	-	1	1	6
2005	2	2	2	0			4
2006	2	0	1	0			3
2007	4	0	2	0			6
2008	5	1	3	0	1	0	9
2009	5	2	3	0			8
2010	3	0	2	1			5
2011	6	3	2	1			8
2012	7	4	0	0	0	0	7
2013	6	1	1	1			7
2014	4	0	2	1			6
2015*	3	1	3	1			6
2016	7	0	0	0	0	0	7
2017	3	0	1	0			4
2018	1	0	3	1			3
2019	6	4	2	0			8
2019**	4	1	-	-			4
2020***	8	1	-	-	-	-	8

Примітка: * у 2015 р. оскільки чемпіонат Європи не проводився, до уваги ми брали I Європейські ігри.

** у 2019 р. – окрім чемпіонату Європи, враховували також результати II Європейських ігор.

*** у 2020 р. – представлені результати лише чемпіонату Європи, оскільки чемпіонат світу ще не відбувся, а Олімпійські ігри перенесені на 2021 р., через епідемію коронавірусу..

Свій міжнародний виступ українські борчині вільного стилю розпочали на чемпіонатах світу з 1992 року, чемпіонатах Європи з 1993 року, а на Олімпійських іграх – з 2004 року. З тих пір вітчизняні представниці незмінно беруть участь у всіх офіційних міжнародних змаганнях.

Аналіз результатів показує, що за роки незалежності борчині завоювали 104 медалі на чемпіонатах Європи (включаючи II Європейські ігри 2019 р.), з них 27 (25,96 %) золотих (рис. 1). У жіночій боротьбі у цілому помітна тенденція до

збільшення кількості завойованих медалей від одного олімпійського циклу до іншого. Жіноча боротьба – молодий вид спорту, і він бурхливо розвивається в Україні. Так, наприклад, на чемпіонаті Європи 2012 року збірна України блискуче виступила, завоювавши чотири золотих і три срібні медалі в семи вагових категоріях, тобто в кожній ваговій категорії було зайняте призове місце.

Також дуже успішними були 2020 рік – 8 медалей, 2016 – 7; 2019 і 2011 – по 6; 2004, 2008, 2009 – по 5 нагород різного гатунку.

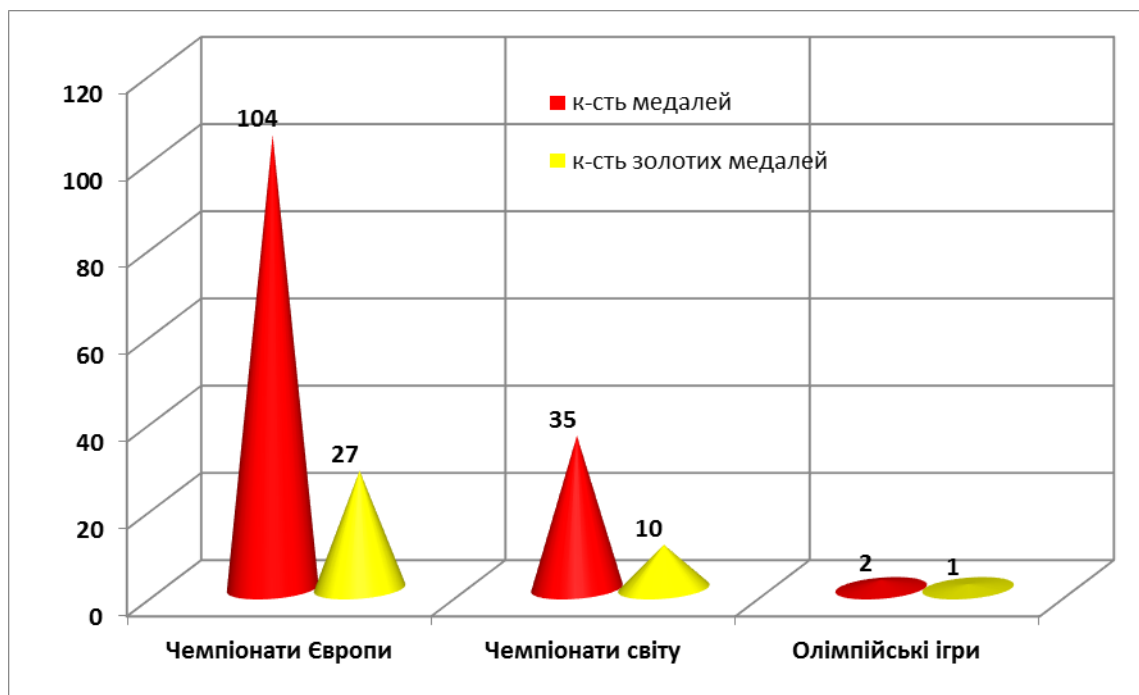

Рис. 1. Кількість медалей здобутих борчинями збірної команди України

В середньому, спортсменки за аналізований період завойовували 3,85 медалей. За всю історію виступів на чемпіонатах Європи борчині жодного разу не повертались без нагород і ставали чемпіонками в неофіційному медальному заліку у 2004, 2009, 2011, 2012, 2019 роках.

Починаючи з 2004 р. відбувся різкий приріст результатів, коли більше 50 % команди боролись у фінальній частині або повертались додому із медалями чемпіонатів Європи.

Статистика нагород на чемпіонатах світу показує, 35 медалей, з них 10 (28,57 %) золотих (рис. 1). Це в 2,97 разів менше, ніж кількість медалей на чемпіонатах Європи, а золотих медалей в 2,7 разів менше. Таким чином, можна зробити висновок, що було завойовано 1,35 медалей в середньому на кожному чемпіонаті світу.

Якщо аналізувати кількість здобутих нагород відносно кількості вагових категорій (рис. 2), то найуспішнішим був чемпіонат Європи 2012 р. – 100 % від здобутих медалей представницями команди і 2016 р. – 87,5 %.

На чемпіонатах світу найкращі показники завойованих медалей відносно кількості учасниць були у 2008 і 2009 рр. – по 42,85 %.

Ці факти в цілому відображають зниження досягнень з жіночої боротьби за останні роки. Коефіцієнт кореляції між завойованими медалями на чемпіонатах Європи і чемпіонатах світу менше 0,12. Це показує, що відсутній взаємозв'язок між цими даними, однак з нашої точки зору, це пов'язано з низькою репрезентативністю і досить обмеженими варіантами значення параметрів. Даний факт підтверджує вислів про те, що збірна України з жіночої боротьби є «європейською командою».

Загалом, якщо, не враховувати період становлення жіночої боротьби, то починаючи з 1996 р. (на чемпіонатах Європи) і з 2000 р. (на чемпіонатах світу, за винятком 2012 і 2016 рр., коли чемпіонати світу проводились лише для неолімпійських вагових категорій) національна збірна команда України з жіночої боротьби не поверталась додому без медалей.

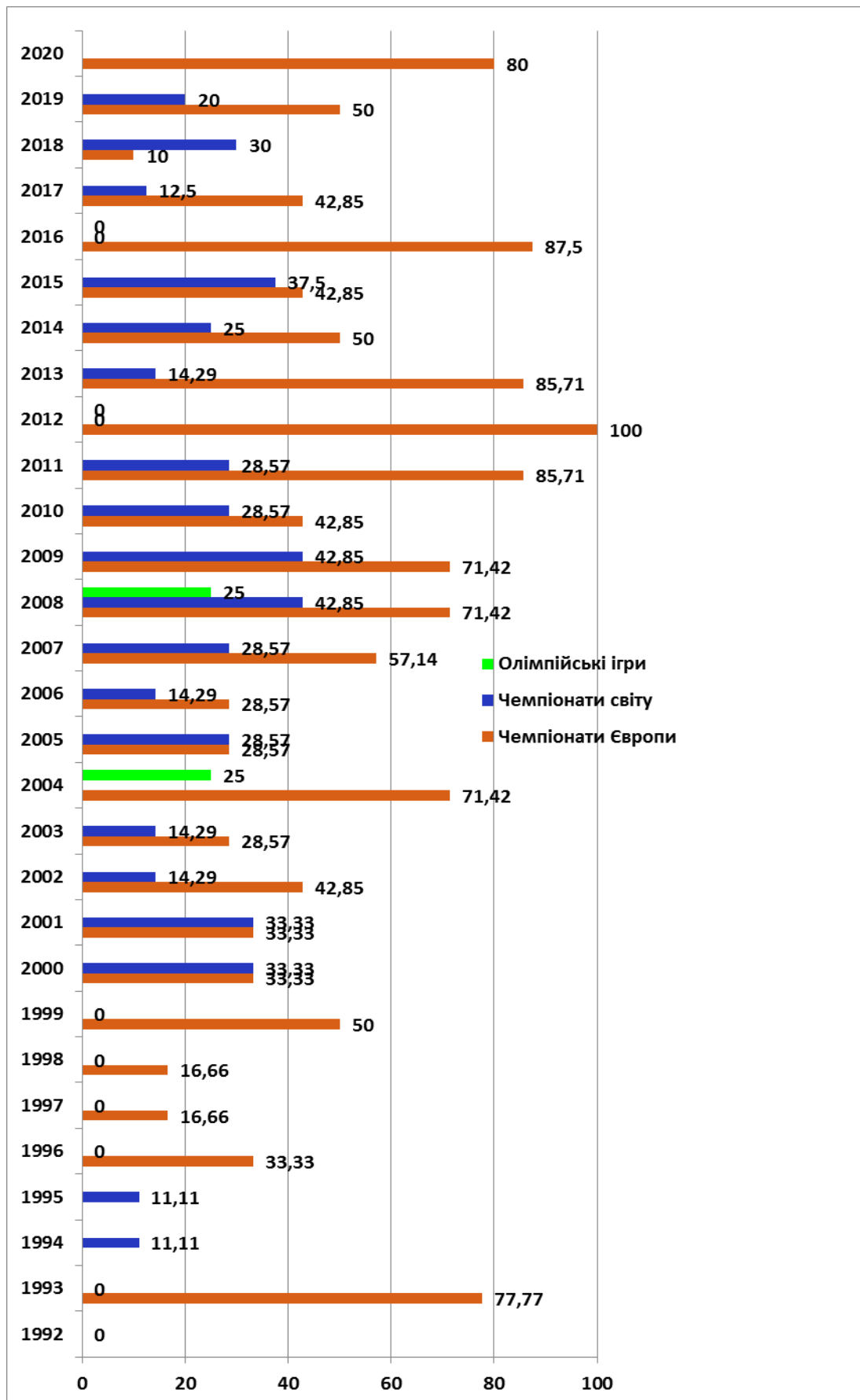

Рис. 2. Частка здобутих медалей українськими борчинями від максимально можливої кількості розіграних медалей на офіційних міжнародних змаганнях (%)

З метою моделювання і прогнозування результатів виступу на Олімпійських іграх розглянемо результати за кожен олімпійський цикл (Вотра, & Haff, 2009; Латишев, Квасниця, Спесивих, & Квасниця, 2019), що є загальноприйнятим і відповідає природній періодизації спортивного тренування (Платонов, 2005).

На рис. 3 представлено загальну кількість завойованих медалей в кожному олімпійському циклі. Варто зазначити, що поточний олімпійський цикл (2017-2020) ще не закінчився, чемпіонат світу ще не відбувся, а Олімпійські Ігри перенесені на 2021 р., через епідемію коронавірусу. Це дозволить проводити аналіз поточного

циклу і робити прогноз на Олімпійські ігри 2021 р.

Аналізуючи дані по кожному олімпійському циклі, визначаємо: кількість завойованих медалей на чемпіонатах Європи збільшується і в поточний олімпійський цикл виграно 22 медалі.

Розглядаючи чемпіонати світу, спостерігається хвилеподібна тенденція, максимальна кількість виграних медалей (8 медалей) в 2005-2008 олімпійському циклі і в 2009-2012 олімпійському циклі – 7 медалей. Нинішній олімпійському циклу (2017-2020) і попередній (2013-2016) не найгірший за кількістю завойованих медалей (по 6 медалей).

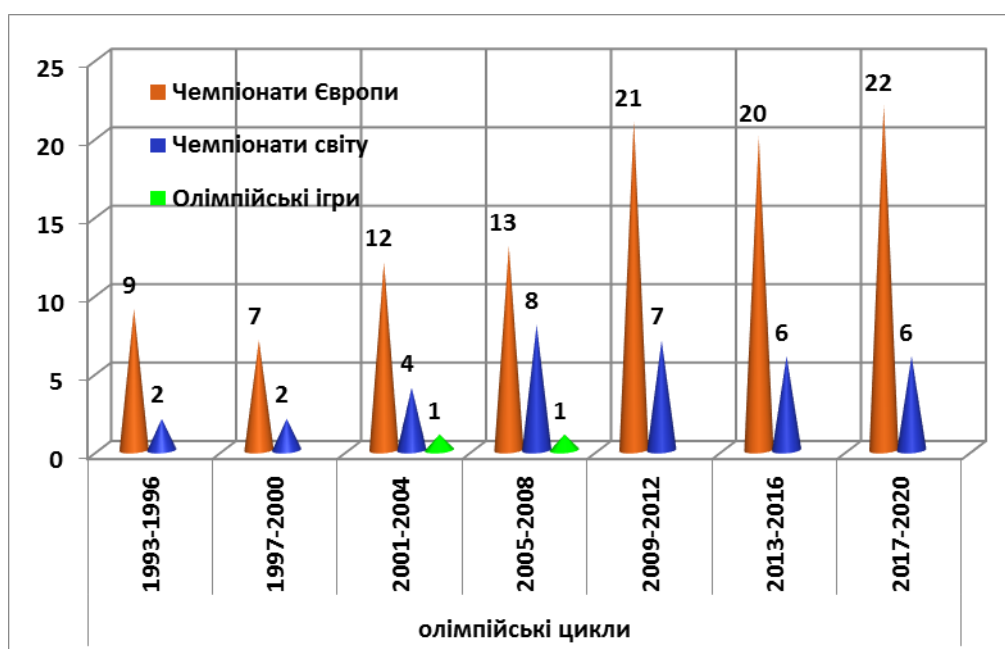

Рис. 3. Кількість медалей здобутих борчинями збірної команди України в кожному олімпійському циклі

Теж стосується аналізу кількості здобутих нагород відносно кількості вагових категорій по кожному олімпійському циклу окремо (рис. 4).

Максимальний відсоток здобутих нагород на чемпіонатах Європи спостерігається у циклі 2009-2012 рр. (70 %) і 2013-2016 рр. (64,52 %). На чемпіонатах світу найкращий відсоток

здобутих медалей був у циклі 2009-2012 рр. (28,57 %) і 2013-2016 рр. (28 %). Враховуючи, що цикл 2017-2020 р. ще не завершений (чемпіонат світу пройде в кінці 2020 р.), то 21,43 % є цілком пристойним результатом і вселяє надію на успішний виступ перед наступними Олімпійськими іграми.

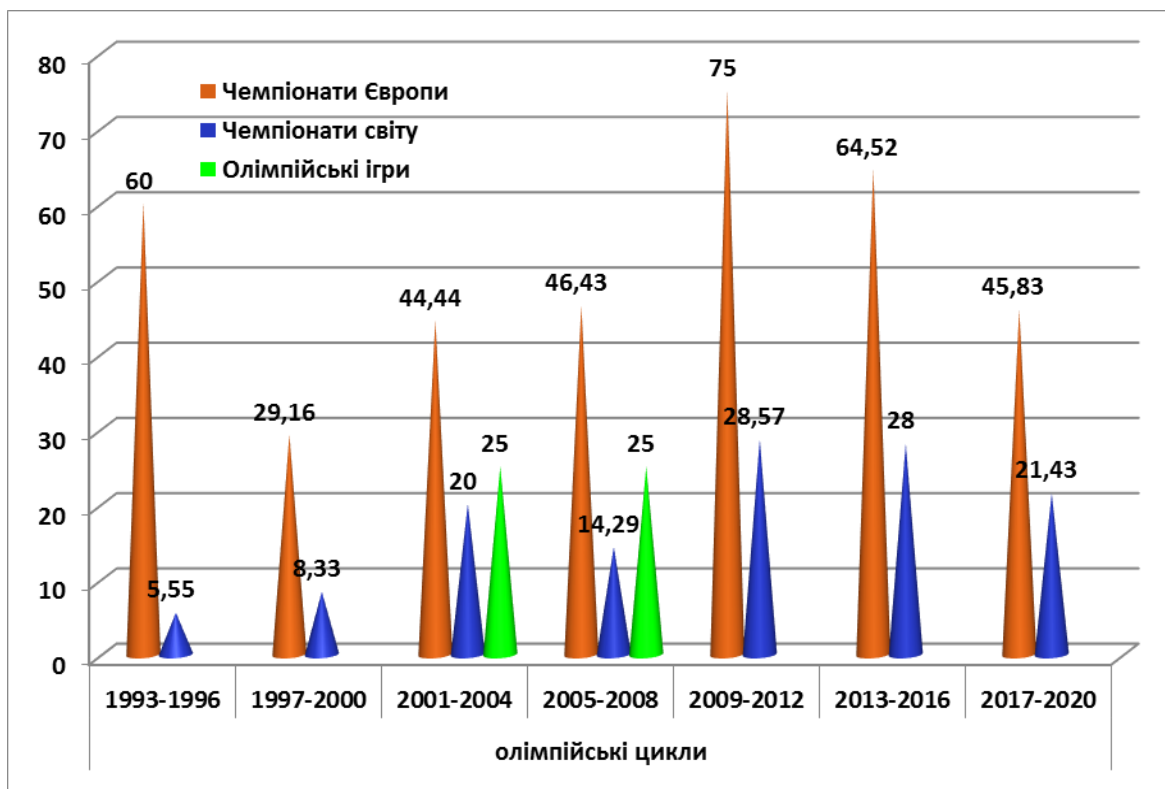

Рис. 4. Частка здобутих медалей українськими борчинями від максимально можливої кількості розіграних медалей на офіційних міжнародних змаганнях в кожному олімпійському циклі (%)

Варто відзначити, що жіноча боротьба була включена в олімпійські види спорту лише з 2002 року, і на Олімпійських Іграх в Афінах (2004) були розіграні перші комплекти медалей.

Українські борчині завжди претендували на медалі в Олімпійських іграх. Проте, здобути нагороди вдалося лише в двох олімпійських циклах (2001-2004 і 2005-2008). Ще в одному (2009-2012), дві спортсменки боролись у бронзових фіналах, проте, зупинились за крок від нагород. На Олімпійських іграх 2016 року кращий результат – 9 місце.

Також слід відзначити представництво наших спортсменок на головних змаганнях чотириріччя. Починаючи з 2004 року українські спортсменки були представлені на всіх Олімпійських іграх, здобувши максимальну кількість ліцензій. Лишу у

2016 році з шести вагових категорій, наша збірна була представлена у п'яти (рис. 5).

На цей момент у нас є дві ліцензії, завойовані на чемпіонаті світу 2019 року (Оксана Лівач і Алла Черкасова – 5-ті місця). Гірша ситуація була в минулому олімпійському циклі, де ліцензію виборола тільки Юлія Ткач, яка посіла третє місце на чемпіонаті світу 2015 р. у ваговій категорії до 63 кг. У команди борчинь залишаються ще шанси поповнити кількість ліцензій на ліцензійних турнірах; поки ж ми маємо кращий потенціал перед початком олімпійського року (вище, ніж в попередньому циклі).

Аналізуючи попередні виступи, залишається надія на результативність нашої збірної команди з жіночої боротьби і враховуючи молоду та сильну команду, ймовірність завоювання медалей на даний момент є доволі високою.

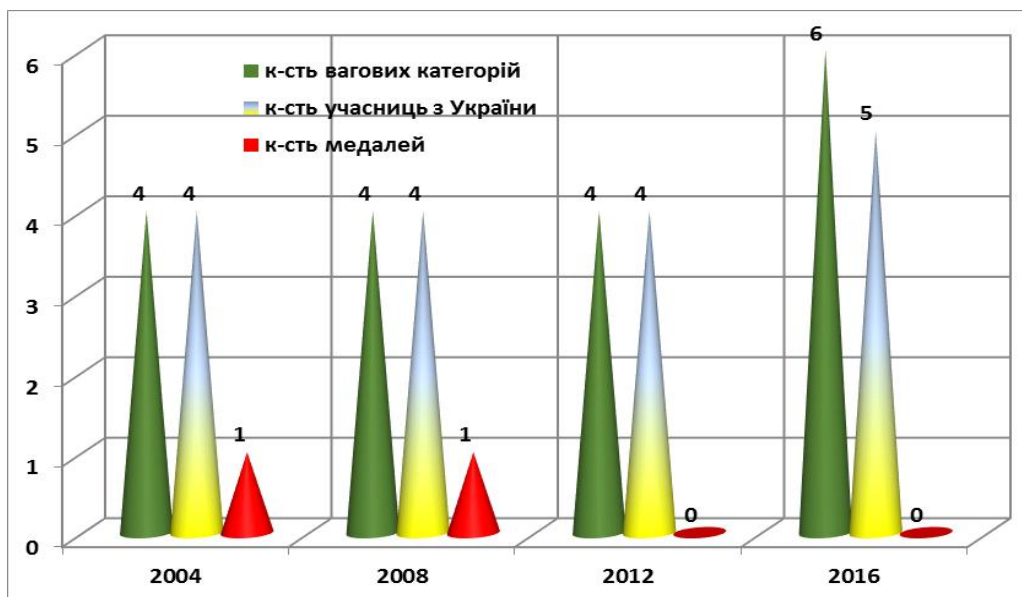

Рис. 5. Представництво українських борчинь на Олімпійських іграх

Висновки.

1. Проведений аналіз виступів збірної команди України з жіночої боротьби на змаганнях європейського та світового рівня з 1992 року показав, що найбільш результативним є 2008 рік – 9 медалей; 2009, 2011, 2019, 2020 роки – по 8 медалей. Аналіз частки здобутих нагород відносно кількості вагових категорій виявив, що найуспішнішим був чемпіонат Європи 2012 р. – 100 % від здобутих медалей представницями команди і 2016 р. – 87,5 %. На чемпіонатах світу найкращі показники завойованих медалей відносно кількості учасниць були у 2008 і 2009 рр. – по 42,85 %.

2. Кількість завойованих медалей на чемпіонатах Європи збільшується і в поточний олімпійський цикл виграно 22 медалі. На чемпіонатах світу спостерігається хвилеподібна тенденція, максимальна кількість виграних медалей (8 медалей) в 2005-2008 олімпійському циклі і в 2009-2012 олімпійському циклі – 7 медалей. У цьому олімпійському циклі здобуто 6 медалей, проте, попереду ще чемпіонат світу 2020 року.

3. Команда України з жіночої боротьби за останні кілька олімпійських

циклів дещо знизила кількість представниць на Іграх Олімпіад, що позначається на її результативності. Роблячи прогноз на виступи на Олімпійських іграх в 2021 році, варто відзначити, що на даний момент в збірній команді України є дві ліцензії, завойовані на чемпіонаті світу 2019 року. У команди борчинь залишаються всі шанси поповнити кількість ліцензій на відповідних ліцензійних турнірах протягом першої половини 2021 року. Стабільність виступу лідерів команди дозволяти позитивно оцінювати здатність збірної команди України принести медалі на майбутніх змаганнях.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку будуть спрямовані на проведення порівняльного аналізу виступів збірних команд інших країн за видами спортивної боротьби і виявлення закономірностей.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Абдуллаєв, А. К., & Ребар, І. В. (2018). *Теорія і методика викладання вільної боротьби*. Мелітополь.
- Єзан, В. Г. (2017). Проблеми підготовки спортсменів у вільній боротьбі. *Єдиноборства*, 23-25.
- Иванюженков, Б. В., & Нелюбин, В. В. (2005). Индивидуальное-тактико-техническое мастерство высококвалифицированных борцов. *Вестник Балтийской педагогической академии*, 62; 96-106.
- Латишев, М. В., Квасниця, О. М., Спесивих, О. О., & Квасниця, І. М. (2019). Прогнозування: методи, критерії та спортивний результат. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 1, 39-47.
- Латышев, Н. В., Латишев, С. В., & Шандригось, В. И. (2014). Направления и виды анализа соревновательной деятельности в спортивной борьбе. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*, 4, 98-101.
- Латышев, Н. В., Полянничко, Е. Н., Юшина, Е. В., Еретик, А. А., & Барабаш, О. В. (2020). Анализ результатов выступления сборной команды Украины по вольной борьбе в преддверии Олимпийских игр 2020. *Єдиноборства*, №2(16), 31-42.
- Латышев, Н., Шандригось, В., & Мозолюк, О. (2016). Анализ выступлений и проноз на предстоящие соревнования сборной команды Украины по вольной борьбе. *Молода спортивна наука України*, Т. 1, 102-107.
- Леннарц, К. (2013). Спортивная борьба в системе олимпийского спорта. *Наука в олимпийском спорте*, 4, 4-7.
- Палатний, А. Л. (2019). Результати виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на престижних міжнародних змаганнях упродовж 1992-2008 років. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*, 104-109.
- Платонов, В. Н. (2015). *Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]. в 2 кн.* Киев.
- Тараканов, Б. И., & Апойко, Р. Н. (2013). Системно-исторический анализ и тенденции развития вольной борьбы в программах Олимпийских Игр. *Ученые записки университета им. П.Ф. Лесгафта*, 4(98), 160-165.
- Тропин, Ю. Н., & Бойченко, Н. В. (2017). Содержание различных сторон подготовки борцов. *Єдиноборства*, 79-83.
- Тропин, Ю. Н., Латышев, Н. В., Бойченко, Н. В., Кожанова, О. С., & Мозолюк, А. В. (2020). Анализ выступлений сборной команды Украины по греко-римской борьбе. *Український журнал медицини, біології та спорту*, Т. 5, №3(25), 492-497.
- Тропин Ю. Н., Латышев Н. В., Рыбак Л. А., & Бугаев М. Л. (2020). Сравнительный анализ результатов выступлений национальной сборной команды Украины по спортивной борьбе. *Єдиноборства*, №3(17), 79-91.
- Шандригось, В. І., Яременко, В. В., & Первачук, Р. В. (2018). Становлення і розвиток жіночої боротьби в програмі Олімпійських Ігор. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах*. Харків: ХДАФК, Т. 1., 80-83.
- Шинкарук, О. А. (2013). *Теорія і методика підготовки спортсменів: управління, контроль, відбір, моделювання та прогнозування в олімпійському спорті*. Навчальний посібник, Київ.
- Вомра, Т., & Haff, G. (2009). *Periodization training: Theory and methodology (5th ed.)*, Champaign, IL: Human Kinetics.
- Julio, U., Takito, M., Mazzei, L., Miarka, B., Sterkowicz, S., & Franchini, E. (2011). Tracking 10-year competitive winning performance of judo athletes across age groups. *Percept Mot Skills*, 113, 139-149.

- Latyshev, M., Latyshev, S., Korobeynikov, G. Kvasnytsya, O., Shandrygos, V., & Dutchak, Y. (2020). The analysis of the results of the Olympic free-style wrestling champions. *Journal of Human Sport and Exercise*, 15 (2), 56-65.
- Latyshev, M., Latyshev, S., Kvasnytsya, O., & Knyazev, A. (2017). Performance analysis of freestyle wrestling competitions of the last olympic cycle 2013-16. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(2), 590-594.
- Bruce L., Farrow D., & Raynor A. (2013). Performance mile-stones in the development of expertise: Are they critical? *Journal of Applied Sport Psychology*, 25: 281-97.
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A., & Philippaerts, R. (2008). Talent Identification and Development Programmes in Sport: Current Models and Future Directions. *Sports Medicine*, 38(9): 703-14.
- Tropin, Y., & Pashkov, I. (2015). Features of competitive activity of highly qualified Greco-Roman style wrestler of different manner of conducting a duel. *Pedagogics, psychology, medicalbiological problems of physical training and sports*, 3, 64-68.

Стаття надійшла до редакції: 12.10.2020 р.

Опубліковано: 01.11.2020 р.

Аннотация. Шандригось В. И., Латышев Н. В., Первачук Р. В., Яременко В. В. *Анализ результатов выступлений сборной команды Украины по женской борьбе. Цель:* проанализировать результаты выступлений спортсменок сборной команды Украины по женской борьбе на международных соревнованиях с 1992 года по 2020 год и составить прогноз на будущие Игры XXXII Олимпиады в Токио (Япония). **Материал и методы исследования.** Методы исследования: анализ научно-методической литературы и источников интернета; анализ официальных протоколов соревнований; методы математической статистики. Проанализированы выступления спортсменок сборной команды Украины по женской борьбе на чемпионатах Европы, чемпионатах мира и Олимпийских играх среди взрослых с 1992 года по 2020 год. Подсчитывалось количество полученных медалей. Для более детального анализа и прогнозирования соревнования были объединены в четырехлетние олимпийские циклы. Выходные данные результатов выступлений взяты с официального сайта Международной федерации спортивной борьбы «United World Wrestling». Для статистической обработки данных и графического представления результатов использовалась программа MS Excel. **Результаты:** анализ результатов показывает, что за годы независимости борчих завоевали 104 медали на чемпионатах Европы (включая II Европейские игры 2019), из них 27 (25,96 %) золотых. В среднем, спортсменки за анализируемый период завоевывали 3,85 медалей. Статистика наград на чемпионатах мира показывает, 35 медалей, из них 10 (28,57 %) золотых. Это в 2,97 раз меньше, чем количество медалей на чемпионатах Европы, а золотых медалей в 2,7 раза меньше. В среднем на каждом чемпионате мира было завоевано 1,35 медалей. Анализируя данные по каждому олимпийскому циклу, определили, что количество завоеванных медалей на чемпионатах Европы увеличивается. Рассматривая чемпионаты мира, наблюдается волнообразная тенденция, максимальное количество выигранных медалей (8 медалей) в 2005-2008 олимпийском цикле и в 2009-2012 олимпийском цикле – 7 медалей. Нынешний олимпийском цикл (2017-2020) и предыдущий (2013-2016) не самый плохой по количеству завоеванных медалей (по 6 медалей). Украинские борчих всегда претендовали на медали в Олимпийских играх. Однако, получить награды удалось лишь в двух всех олимпийских циклах (2001-2004 и 2005-2008). У команды борчих остаются еще шансы пополнить количество лицензий на лицензионных турнирах. Анализируя предыдущие выступления, остается надежда на результативность нашей сборной команды по женской борьбе и учитывая молодую и сильную команду, вероятность завоевания медалей на данный момент является достаточно высокой. **Выводы.** Команда Украины по женской борьбе за

последние несколько олимпийских циклов несколько снизила количество представительниц на Играх Олимпиад, что сказывается на ее результативности. Делая прогноз на выступления на Олимпийских Играх в 2021 году, стоит отметить, что на данный момент в сборной Украины есть две лицензии, завоеванные на чемпионате мира 2019 года. У команды борчих остаются все шансы пополнить количество лицензий на соответствующих лицензионных турнирах в течение первой половины 2021 года. Стабильность выступления лидеров команды позволяют положительно оценивать способность сборной команды Украины принести медали на предстоящих соревнованиях.

Ключевые слова: женская борьба, анализ, соревновательная деятельность, медали, высококвалифицированные спортсменки, прогнозирование.

Annotation. *Shandrygos V., Latyshev N., Pervachuk R., Yaremenko V. Analysis of the results of the performances of the Ukrainian national women's wrestling team. Purpose: to analyze the results of the performances of the athletes of the Ukrainian women's wrestling team at international competitions from 1992 to 2020 and make a forecast for the future Games of the XXXII Olympiad in Tokyo (Japan). Material and methods.* Research methods: analysis of scientific and methodological literature and Internet sources; analysis of the official protocols of the competition; methods of mathematical statistics. The performances of the athletes of the Ukrainian women's wrestling team at the European Championships, World Championships and the Olympic Games among adults from 1992 to 2020 are analyzed. The number of medals received was counted. For more detailed analysis and forecasting, the competitions were combined into four-year Olympic cycles. The output of the performance results is taken from the official website of the International Wrestling Federation «United World Wrestling». MS Excel was used for statistical data processing and graphical presentation of the results. **Results:** the analysis of the results shows that during the years of independence the female wrestlers won 104 medals at the European Championships (including the II European Games 2019), of which 27 (25,96 %) were gold. On average, sportswomen won 3,85 medals during the analyzed period. The statistics of awards at the world championships show 35 medals, of which 10 (28,57 %) are gold. This is 2.97 times less than the number of medals at the European Championships, and 2.7 times less gold medals. On average, 1.35 medals were won at each world championship. Analyzing the data for each Olympic cycle, it was determined that the number of medals won at the European Championships is increasing. Considering the world championships, there is a wave-like trend, the maximum number of won medals (8 medals) in the 2005-2008 Olympic cycle and in the 2009-2012 Olympic cycle – 7 medals. The current Olympic cycle (2017-2020) and the previous one (2013-2016) are not the worst in terms of the number of medals won (6 medals each). Ukrainian wrestlers have always claimed medals in the Olympic Games. However, it was possible to receive awards only in all two Olympic cycles (2001-2004 and 2005-2008). The wrestling team still has a chance to replenish the number of licenses for licensed tournaments. Analyzing previous performances, there is still hope for the effectiveness of our national women's wrestling team, and given the young and strong team, the probability of winning medals at the moment is quite high. **Conclusions.** The Ukrainian women's wrestling team over the past few Olympic cycles has somewhat reduced the number of representatives at the Games of the Olympics, which affects its performance. Making a forecast for performances at the Olympic Games in 2021, it is worth noting that at the moment the Ukrainian national team has two licenses won at the 2019 World Cup. The wrestling team still has every chance to replenish the number of licenses for the corresponding licensed tournaments during the first half of 2021. The stability of the performance of the team leaders allows us to positively assess the ability of the Ukrainian national team to bring medals at the upcoming competitions.

Keywords: women's wrestling, analysis, competitive activity, medals, highly qualified athletes, forecasting.

References

- Abdullaev, A. K., & Rebar, I. V. (2018). *Teoriya i metodika vkladannya vilnoi borotby* [Theory and practice of teaching free-style wrestling]. Melitopol'.
- Ježan, V. G. (2017). Problemy pidgotovky sportsmeniv u vil'nij borot'bi [Problems of training athletes in freestyle wrestling]. *Edinoborstva*, 23-25.
- Ivanyuzhenkov, B. V., & Nelyubin, V. V. (2005). Individualnoye taktiko-tekhničeskoye masterstvo vysokokvalifitsirovannykh bortsov [Individual tactical and technical skill of highly qualified wrestlers]. *Vestnik Baltijskoy pedagogičeskoy akademii* [Bulletin of the Baltic Pedagogical Academy], 62; 96-106.
- Latishev, M., V., Kvasnitsya, O. M., Spesivikh, O.O., & Kvasnitsya, I. M. (2019). Prognozuvannya: metodi, kriterii ta sportivniy rezultat [Prediction: methods, criteria and sports results]. *Sportivniy visnik Pridniprova* [Sports bulletin of the Dnieper]. 2019; 1: 39-47.
- Latyshev, N. V., Latishev, S. V., & Shandrigos', V. I (2014). Napravleniya i vidy analiza sorevnovatel'noy deyatel'nosti v sportivnoy bor'be [Directions and types of analysis of competitive activity in wrestling]. *Visnik Chernigiv'skogo natsional'nogo pedagogičnogo universitetu imeni T. G. Shevchenka* [Bulletin of the Chernigiv National Pedagogical University named after T.G. Shevchenko], 4, 98–101.
- Latyshev, N. V., Polyanchko, Ye. N., Yushina, Ye. V., Yeretik, A. A., & Barabash, O. V. (2020). Analiz rezul'tatov vystupleniya sbornoj komandy Ukrainy po vol'noy bor'be v preddverii Olimpijskikh igr 2020 [Analysis of the results of the performance of the national freestyle wrestling team of Ukraine on the eve of the Olympic Games 2020], *Edinoborstva*, 2(16), 35-43.
- Latyshev, N., Shandrygos', V., & Mozoluk, O. (2016). Analiz vystupleniya i pronoz na predstoiashchye sorevnovaniya sbornoj komandy Ukrainy po volnoi borbe [Analysis of performances and projections for the upcoming competitions of the Ukrainian national freestyle wrestling team]. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy* [Young sports science of Ukraine], T. 1, 102-107.
- Lennarts, K. (2013). Sportivnaya bor'ba v sisteme olimpijskogo sporta [Wrestling in the system of Olympic sports]. *Nauka v olimpijskom sporte* [Science in Olympic sports], 4, 4-7.
- Palatnyi, A. L. (2019). Rezultaty vystupiv ukrainskykh sportsmeniv z vilnoi ta zhinochoi borotby na prestyzhnykh mizhnarodnykh zmahanniakh uprodovzh 1992-2008 rokiv [Results of performances of Ukrainian athletes in freestyle and women's wrestling at prestigious international competitions during 1992-2008]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Serii: Fizychna kultura* [Bulletin of the Precarpathian University. Series: Physical culture], 104-109.
- Platonov, V. N. (2015). *Sistema podgotovki sportsmenov v olimpijskom sporte. Obshchaya teoriya i yeyo praktičeskiye prilozheniya: uchebnik dlya trenerov* [The system of training athletes in Olympic sports. General theory and its practical applications: a textbook for trainers]. V 2 kn. K.
- Tarakanov, B. I., & Apoyko, R. N. (2013). Sistemno-istoričeskij analiz i tendentsii razvitiya vol'noy bor'by v programmakh Olimpijskikh Igr [System-historical analysis and development trends of freestyle wrestling in the programs of the Olympic Games]. *Uchenyye zapiski universiteta im PF Lesgafy* [Scientific notes of the University. P.F. Lesgafy], 4(98), 160-165.
- Tropyn, Yu. N., & Boychenko, N. V. (2017). Soderzhanye razlychnykh storon podgotovky bortsov [The content of various aspects of training wrestlers]. *Edynoborstva*, 79-83.
- Tropyn, Yu. N., Latyshev, N. V., Boychenko, N. V., Kozhanova, O. S., & Mozoliuk, A. V. (2020). Analiz vystupleniya sbornoj komandy Ukrainy po hreko-rymskoi borbe [Analysis of the performances of the national team of Ukraine in Greco-Roman wrestling]. *Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biolohii ta sportu* [Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sports], T. 5, №3(25), 492-497.

- Tropyn Yu. N., Latyshev N. V., Rybak L. A., & Buhaev M. L. (2020). Sravnytelnyi analiz rezultatov vystupleni natsyonalnoi sbornoj komandy Ukrainy po sportyvnoi borbe [Comparative analysis of the results of the performances of the national team of Ukraine in wrestling]. *Edynoborstva*, №3(17), 79-91.
- Shandryhos, V. I., Yaremenko, V. V., & Pervachuk, R. V. (2018). Stanovlennia i rozvytok zhinochoi borotby v prohrami Olimpiiskykh Ihor [Formation and development of women's wrestling in the program of the Olympic Games]. *Problemy i perspektyvy rozvytku sportyvnykh ihor i yedynoborstv u vyshchykh navchalnykh zakladakh [Problems and prospects of development of sports games and martial arts in higher educational institutions]*. Kharkiv: KhDAFK, T. 1., 80-83.
- Shinkaruk, O. A. (2013). *Teoriya i metodika pidgotovki sportsmeniv: upravlinnya, kontrol', vidbir, modelyuvannya ta prognozuvannya v olimpiys'komu sporti* [Theory and methodology of training athletes: management, control, selection, modeling and forecasting in Olympic sports]. Navchal'nyy posibnik, 2013. 136 p.
- Bompa, T., & Haff, G. (2009). *Periodization training: Theory and methodology (5th ed.)*, Champaign, IL: Human Kinetics.
- Julio, U., Takito, M., Mazzei, L., Miarka, B., Sterkowicz, S., & Franchini, E. (2011). Tracking 10-year competitive winning performance of judo athletes across age groups. *Percept Mot Skills*, 113, 139-149.
- Latyshev, M., Latyshev, S., Korobeynikov, G. Kvasnytsya, O., Shandrygos, V., & Dutchak, Y. (2020). The analysis of the results of the Olympic free-style wrestling champions. *Journal of Human Sport and Exercise*, 15 (2), 56-65.
- Latyshev, M., Latyshev, S., Kvasnytsya, O., & Knyazev, A. (2017). Performance analysis of freestyle wrestling competitions of the last olympic cycle 2013–16. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(2), 590-594.
- Bruce L., Farrow D., & Raynor A. (2013). Performance mile-stones in the development of expertise: Are they critical? *Journal of Applied Sport Psychology*, 25: 281-97.
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A., & Philippaerts, R. (2008). Talent Identification and Development Programmes in Sport: Current Models and Future Directions. *Sports Medicine*, 38(9): 703-14.
- Tropin, Y., & Pashkov, I. (2015). Features of competitive activity of highly qualified Greco-Roman style wrestler of different manner of conducting a duel. *Pedagogics, psychology, medicalbiological problems of physical training and sports*, 3, 64-68.

Відомості про авторів:

Шандригось Віктор Іванович: кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії і методики олімпійського та професійного спорту; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка: вул. М. Кривоноса, м. Тернопіль, 246027, Україна.

Шандригось Віктор Іванович: кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент кафедры теории и методики олимпийского и профессионального спорта; Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка: ул. М. Кривоноса, 2, г. Тернополь, 46024, Украина.

Victor Shandrygos: PhD (Physical Education and Sport), associate professor of department of theory and methodology of Olympic and professional sport; Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University: st. M. Krivonosa, 2, Ternopol, 46024, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0002-1511-4559>

E-mail: shandrygos.v@gmail.com

Латишев Микола Вікторович: к.физ.вих., доцент; Київський університет Бориса Грінченка; вул. Маршала Тимошенка 13-б, м. Київ, 04212, Україна.

Латишев Николай Викторович: к.физ.восп., доцент; Киевский университет Бориса Гринченко: ул. Маршала Тимошенко 13-б, г. Киев, 04212, Украина.

Mykola Latyshev: Phd (Physical Education and Sport), Associate Professor; Kiev University of Boris Grinchenko: st. Marshal Timoshenko 13-b, Kiev, 04212, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-9345-2759>

E-mail: nlatyshev.dn@gmail.com

Первачук Ростислав Вікторович: кандидат наук з фізичного виховання та спорту, старший викладач кафедри атлетичних видів спорту; Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського: вул. Костюшка, м. Львів, 1179007, Україна.

Первачук Ростислав Викторович: кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, старший преподаватель кафедры атлетических видов спорта; Львовский государственный университет физической культуры имени Ивана Боберского: ул. Костюшко, г. Львов, 11 79007, Украина.

Rostislav Pervachuk: Phd (Physical Education and Sport), Senior Lecturer at the Athletic Sports Department; Ivan Boberskyi State University of Physical Education: st. Kostyushka, 11, Lviv, 79007, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0002-8067-7825>

E-mail: r.pervachuk@gmail.com

Яременко Володимир Васильович: кандидат наук з фізичного виховання та спорту, інструктор-методист; Комунальний позашкільний навчальний заклад Київської обласної ради «Київська обласна комплексна дитячо-юнацька спортивна школа»: вул. Садова, 90, м. Ірпінь, Київської області, 08200, Україна.

Яременко Владимир Васильевич: кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, инструктор-методист; Коммунальное внешкольное учебное заведение Киевского областного совета «Киевская областная комплексная детско-юношеская спортивная школа»: ул. Садовая, 90, г. Ирпень, Киевской области, 08200, Украина.

Volodymyr Yaremenko: PhD (Physical Education and Sport), instructor-methodist; Community-based out-of-school educational institution of the Kiev Regional Council «Kiev Regional Integrated Children and Youth Sports School»: st. Sadovaya, 90, Irpin city, Kiev region, 08200, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-7496-0272>

E-mail: yaryykk79@gmail.com